

ДАТСКАТА ЗДРАВНА СИСТЕМА

Дания има комплексна здравна система, включваща лекари, медицински специалисти, болници, здравна служба, домашни грижи, здравни услуги за посетители, детска стоматологична помощ и др. Датската здравната система се основава на принципа на равен достъп до услугите на здравната система за всички граждани.

5 региона и 98 общини администрират здравната система

Общините са отговорни за превантивни здравни програми за деца, старчески домове, здравни услуги за пациентите, детска стоматологична помощ и училищните здравни услуги. Общините издават карти за здравно осигуряване и администрират избора на личен лекар (GP) на гражданите и цялостната здравно осигурителна схема. Страната е разделена на пет региона, които са отговорни за работата на болниците и психиатричните отделения.

Общественото здравно осигуряване

Всеки гражданин официално пребиваващ в страната автоматично придобива право на здравни услуги, след като се регистрира в Дания и получили CPR номер и жълта карта за здравно осигуряване. Жълтата карта за здравно осигуряване не покрива всички аспекти на здравеопазването.

Здравноосигурителна карта се изпраща от общинските власти и е доказателство за право на третиране на общественото здраве. В картата се посочва, име, адрес, CPR номер и името и адреса на личен лекар.

Контакти по региони:

➤ **The North Denmark Region** (www.rn.dk)

Адрес: Niels Bohrs Vej 30, 9220 Aalborg Øst
Тел.: +45 96 35 10 00
Факс: +45 98 15 20 09
Е-мейл: region@rn.dk

➤ **Central Denmark Region** (www.regionmidtjylland.dk)

Manager of Health Department
Ole Thomsen
Тел.: +45 7841 0040
Е-мейл: ole.thomsen@stab.rm.dk

Manager of Health Department
Anne Jastrup
Тел.: +45 7841 0050
Е-мейл: anne.jastrup@stab.rm.dk

Assistant Manager
Kjeld Martinussen
Тел.: +45 7841 2100
Е-мейл: kjeld.martinussen@stab.m.dk

➤ **The Region of Southern Denmark** (<http://regionsyddanmark.dk>)

Адрес: Damhaven 12, 7100 Vejle
Тел.: +45 76 63 10 00
Факс: +45 76 63 20 00
Е-мейл: kontakt@regionsyddanmark.dk

➤ **Region Zealand** (www.regionsjaelland.dk)

Адрес: Alléen 15, 4180 Sorø
Тел.: +45 70 15 50 00
Е-мейл: regionsjaelland@regionsjaelland.dk

➤ **The Capital Region of Denmark** (www.regionh.dk)

Адрес: Kongens Vænge 2, 3400 Hillerød
Тел.: +45 38 66 50 00
Е-мейл: regionh@regionh.dk

Контакти на компании за допълнително/частно здравно осигуряване

Codan Forsikring

Адрес: Gl. Kongevej 60
1790 København V
Тел.: +45 33 55 55 55
Е-мейл: codan@codan.dk

GF Forsikring

Адрес: Jernbanevej 65
5210 Odense NV
Тел.: +45 70 13 80 80
Е-мейл: gf@gfforsikring.dk

Topdanmark

Адрес: Borupvang 4
2750 Ballerup
Тел.: +45 44 68 33 11
Уеб адрес: www.topdanmark.dk

IF Forsikring

Адрес: Jernbanevej 65
5210 Odense NV
Тел.: +45 70 12 12 12
Уеб адрес: www.if.dk

Tryg forsikring

Адрес: Klausdalsbrovej 601
2750 Ballerup
Тел.: +45 70 11 20 20
Е-мейл: tryg@tryg.dk

Alm. Brand

Адрес: Midtermolen 7
2100 København Ø
Тел.: +45 35 47 47 47
Е-мейл: almbrand@almbrand.dk

Nordea Bank Danmark A/S

Адрес: Christiansbro, Strandgade 3, Postboks 850
0900 København C
Тел. +45 33 33 33 33
Е-мейл: запитване може да бъде изпратено от този адрес:
<https://www.nordea.dk/site/mod/modules/form/default.aspx?formid=7ecb82cd-59cf-42fd-940d-8eb6959edada>

ДАТСКАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА

Датските граждани (или след пребиваване в Дания в продължение на няколко години) имат право на държавна пенсия. В допълнение, много хора също са обхванати от фирмено пенсионно-осигурително дружество или колективна схема за пенсионно осигуряване като част от трудовия им договор. Освен това, много хора избират да си създадат частна пенсионна схема.

Държавното пенсионно осигуряване се администрира от Датската пенсионна агенция (Pensionsstyrelsen), която е под шапката на Министерството на социалните грижи и интеграцията.

Координатите на агенцията са:

Pensionsstyrelsen

Адрес: Njalsgade 72 C|

DK-2300 København S

Тел.: +45 33 95 50 00

E-mail: penst@penst.dk

Различните видове пенсионни схеми в Дания включват:

- схема за **държавна пенсия**, която е регламентирана от закона и е част от системата за социално осигуряване в Дания;
- **други законоустановени пенсионни схеми** (допълнителна пенсионна схема на датския пазар на труда и специалните пенсионни спестявания);
- **колективни пенсионни схеми**, договорени между различните участници в пазара на труда като част от колективния трудов договор в конкретна област;
- **професионални пенсионни схеми**, които са договорени индивидуално между работодател и работник;
- **частните пенсионни спестовни схеми**, които хората уговарят с тяхната банка или пенсионен фонд, независимо от техния работодател.

Схема за държавна пенсия

Датската държавна пенсия се изплаща от държавата за лица над 65-годишна възраст (постепенно увеличаваща се до 67 години за лицата, родени след 1958 г.) и се състои от основния размер и добавка към пенсията. Брутният основния размер на пенсията е 66 624 д. крони годишно през 2011. Добавка към пенсията за несемейни лица е 69 192 д. крони годишно, като се има в предвид, че 33,444 д. крони е за семейства и съжителстващи лица.

Правото на държавна пенсия и размера на такава пенсия за други граждани зависи от това колко дълго сте пребивавали в Дания.

Размерът на държавната пенсия зависи от това колко дълго е живяло лицето в Дания. Човек трябва да живее в Дания в продължение на 40 години след навършване на 15-годишна възраст, за да имат право на пълна държавна пенсия от датската държава.

Задължителните пенсионни схеми

Допълнителното пенсионно осигуряване при датския трудов пазар (АТР) и специалните пенсионни спестявания (SP) са допълнителни схеми за пенсионно осигуряване, които се регулират от датското законодателство. И двете схеми се администрират от АТР.

Вноски по АТР

В Дания, всеки, който работи повече от девет часа на седмица плаща АТР вноски за да допълни своята държавна пенсия. Работодателят плаща 2/3 от вноската на АТР, а работникът плаща 1/3. Вноската към АТР се приспада автоматично от месечното възнаграждение на работника. При пълно работно време (37 часа/седмица) работническата вноска възлиза 81,30 датски крони на месец. АТР се изплаща на лицата при навършване на 65 г. (за лицата, родени преди 1 юли 1939, АТР се изплаща при навършване на 67 г.), а платената сума зависи от вноските. Ако човек е плащал АТР в Дания, а пребивава в друга държава, при навършване на 65 г. трябва да уведоми АТР за адреса си, за да се изплати допълнителната пенсия.

Вноски по SP

Вноските по специалните пенсионни спестявания (SP) се състоят от 1% от brutния доход и се приспадат автоматично от месечната заплата. Специалните пенсионни спестявания се изплащат като един еднократно плащане, ако въпросната сума е ниска, в противен случай тя се изплаща на вноски в продължение на период от 10 години. Приспада се и данък от изплатената сума. Както и с АТР, SP се изплаща на лица навършили 65 г. (за лицата родени преди 1 юли 1939 SP се изплаща след навършване на 67 г.). За изплащане на SP трябва да се информира АТР за актуален адрес ако не пребивавате в Дания когато навършите 65 г.

Колективни пенсии

Колективните пенсионни схеми се договарят между участниците на пазара на труда като част от колективния трудов договор, който се отнася до сферата на заетост. Колективните пенсионни схеми са често срещани в публичния сектор. Повечето работници плащат 17,1% от заплатата си преди облагане с данъци на пенсионната схема на спестявания. Работодателят плаща 2/3 от тази пенсионна вноска, а остатъка от 1/3 се удържа от възнаграждението на работника или служителя. В допълнение към пенсионните спестявания, тези пенсионни схеми често включват застрахователна полица със здравното осигуряване, както и покритие в случай на нетрудоспособност, критични заболявания и смърт.

Ако сте нает от частна фирма, не е сигурно дали ще бъдете обхванати от колективен пенсионна схема. Това ще зависи от това дали има споразумения между синдикатите и работодателските организации в тази конкретна сфера. Ако няма заложена схема за колективна пенсия, то те често биват замествани от професионални пенсионни схеми със същите спестявания и застрахователни опции като колективните пенсионни схеми.

Професионални пенсионни схеми

В Дания професионалните пенсионни схеми се възприемат като много важна добавка към държавната пенсия.

Фирмените пенсии са станали неразделна част от трудовите договори за промишлени работници, офис работници и ръководители.

По време на процеса на подбор, компаниите ще обикновено предлагат на работника или служителя пенсионната схема, на която фирмата плаща вноска в размер на около

10% от възнаграждението на работника (този процент варира в зависимост от работното място). Тези споразумения често съдържат уговорки, че служителят също ще допринесе за около 5% от неговата/нейната заплата към пенсионната схема, като общата вноска към пенсионната схема става около 15% от заплата на служителя. Много частни компании имат договор с пенсионен фонд. В допълнение към пенсионните спестявания, тези пенсионни схеми често включват застрахователна полица със здравно осигуряване, както и покритие в случай на нетрудоспособност, критични заболявания и смърт.

Частни пенсионни схеми

Всеки може да започне частна пенсионна схема с пенсионен фонд или банка. Обикновено нивото на доходите определя дали можете да се регистрирате към капиталова пенсионна система или схема за пенсия, платима на вноски. Капиталовите схеми на пенсионно осигуряване предоставят еднократно изплащане, докато пенсионните схеми, плащани на вноски, се изплащат на етапи в продължение на няколко години.

Ако плащате изцяло данъците си в Дания, може да получите данъчни облекчения за вноските към схемата за частно пенсионно осигуряване, платими на вноски, и частната капиталова пенсионна система до 44,500 датски крони годишно.

Специални правила за трансграничните пътуващите и изследователи/работници с високи заплати

При трансграничните работници, които имат ограничени данъчни задължения или двойно жителство, може да са приложат някои данъчни облекчения. Това е възможно ако се правят вноски по схема за частно пенсионно осигуряване в Дания. Вноски към чуждестранни пенсионни фондове обикновено не са допустими.

Контакти на компании за допълнително/частно пенсионно осигуряване:

PFA Pension

Адрес: Sundkrogsgade 4
2100 København Ø
Тел.: +45 39 17 50 00
Е-мейл: tto@pfa.dk

Danica Pension

Адрес: Parallelsvej 17
2800 Kgs. Lyngby

Тел.: +45 70 11 25 25
Е-мейл: kontakt@danicapension.dk

Nordea Liv & Pension

Адрес: Klausdalsbrovej 615
2750 Ballerup
Тел.: +45 43 33 99 99
Е-мейл: Nordealivogpension@nordea.dk

PensionDanmark A/S

Адрес: Kongens Vænge 8
3400 Hillerød
Тел.: +45 33 74 80 00
Е-мейл: service@pension.dk

Sampension

Адрес: Tuborg Havnevej 14
2900 Hellerup
Тел.: +45 77 33 18 77
Е-мейл: sampension@sampension.dk

Industriens Pension

Адрес: Nørre Farimagsgade 3
1364 København K
Тел.: +45 33 66 80 80
Е-мейл: kundeservice@industripension.dk

AP Pension

Адрес: Østbanegade 135
2100 København Ø
Тел.: +45 39 16 50 00
Е-мейл: apupdate@appension.dk

AP Pension

Адрес: Jørgen Knudsens Vej 2
3520 Farum - Hverdage
Тел.: +45 44 39 39 39
Е-мейл: pensam@pensam.dk

SEB Pension

Адрес: Postboks 100
0900 København C
Тел.: +45 33 28 28 28
Е-мейл: seb@sebpension.dk

The Danish Pension Fund for Engineers

Адрес: Dirch Passers Allé 76
2000 Frederiksberg

Тел.: +45 82 33 00 00

Е-мейл: dip@dip.dk

Alm. Brand

Адрес: Midtermolen 7
2100 København Ø

Тел.: +45 35 47 47 47

Е-мейл: almbrand@almbrand.dk